

**MENSTRUAL SIKL BUZILISHLARI: SABABLARI VA DAVOLASH
USULLARI**

*Abu Ali Ibn Sino nomidagi buxoro davlat tibbiyot instituti davolash ishi
yo'nalishi 2-kurs talabasi*

Sharilloeva Dilnavoz Amrilloevna

Annotatsiya: Menstrual sikl buzilishlari yosh ayollar orasida keng tarqalgan bo'lib, ularning salomatligiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Menstrual siklning normal kechishi endometriyumning funktsional va bazal qatlamlari, shuningdek, gormonal regulatsiyaga bog'liq bo'lgan murakkab gistologik o'zgarishlarga asoslanadi. Ushbu maqolada menstrual siklning fiziologik bosqichlari – proliferativ, sekretor va menstruatsiya fazalari – va ularning gistologik jihatdan qanday o'zgarishi tahlil qilinadi. Shuningdek, gormonal disbalanslar, stress, parhez va endometriyum patologiyalari kabi sikl buzilishlariga olib keluvchi omillar ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: Menstrual sikl, Endometriyum, Gistologiya, Hormonal regulatsiya, Menstrual buzilishlar.

Menstrual sikl buzilishlari yosh ayollarda keng tarqalgan bo'lib, ularning sabablari turlicha bo'lishi mumkin. Eng ko'p uchraydigan omillardan biri gormonal disbalans bo'lib, u polikistik buyraklar sindromi, tiroid bezining kasalliklari yoki hipofiz bezidagi patologiyalar natijasida yuzaga keladi. Bunda endometriyumning proliferativ va sekretor fazalaridagi normal gistologik o'zgarishlar buziladi, qavatlar yetarlicha qalinlashmaydi yoki yetarlicha rivojlanmaydi.

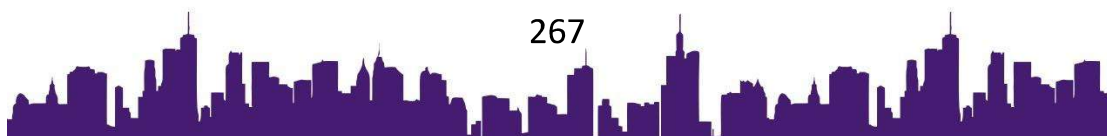
Shuningdek, stress, noto'g'ri ovqatlanish va hayot tarzi omillari ham menstrual siklga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bunday holatlarda gormonal regulatsiya notekis bo'lib, endometriyumning stromal va epitel qatlamlaridagi o'zgarishlar yetarlicha bo'lmaydi.

Ba'zi hollarda, endometriyum patologiyalari, masalan, endometrioiz yoki yallig'lanish jarayonlari ham sikl buzilishlariga olib keladi. Ushbu holatda gistologik jihatdan endometriyumda infiltratlar, giperplaziya yoki epitel qatlamining noto'g'ri rivojlanishi kuzatiladi.

Menstrual sikl davomida endometriyumning gistologik tuzilishi gormonal ta'sir ostida doimiy o'zgaradi. Proliferativ fazada endometriyum qalinlashadi, stromal hujayralar faol bo'ladi, epitel qatlamida ko'p qavatli, silindrik hujayralar rivojlanadi. Bu jarayon östrogen gormoni orqali boshqariladi.

Sekretor fazada progesteron ta'siri ostida endometriyum tayyorlanadi va bezlar maxsus sekretsia bilan faol bo'ladi. Stromal hujayralar kengayadi, qon tomirlar soni oshadi, endometriyum implantatsiyaga tayyor holga keladi.

Agar menstrual sikl buzilgan bo'lsa, gistologik jihatdan endometriyumda

quyidagi o'zgarishlar kuzatiladi: stromal hujayralar yetarlicha rivojlanmaydi, epitel qatlam qalinlashmaydi yoki bezlar faoliyatini to'liq bajarmaydi. Shuningdek, infiltratlar va yallig'lanish belgilarini ham ko'rish mumkin. Ushbu mikroskopik o'zgarishlar siklning normal kechmasligiga va klinik simptomlarga olib keladi.

Menstrual sikl buzilishlarini aniqlashda bir nechta diagnostik usullar qo'llaniladi. Eng asosiy usullardan biri – ultrasonografiya, u orqali bachadon va endometriyum qalinligi, bezlar holati va tuzilishi baholanadi. Endometriyum qalinligi normal yoki patologik ekanligi mikroskopik o'zgarishlar bilan bog'liq.

Bundan tashqari, gistologik biopsiya muhim diagnostik vositadir. Biopsiya yordamida endometriyumning proliferativ yoki sekretor fazadagi tuzilishi, stromal va epitel qatlamlarining holati, shuningdek yallig'lanish yoki giperplaziya belgilarini aniqlash mumkin.

Shuningdek, gormonal tahlillar ham qo'llaniladi. Östrogen, progesteron va tiroid gormonlarining miqdori sikl buzilishining sabablari va gistologik o'zgarishlari bilan bog'liq bo'lishi mumkin. To'liq tekshiruv natijalari asosida shifokor siklni normallashtirish va davolash bo'yicha aniq tavsiyalar beradi.

Menstrual sikl buzilishlarini davolash sabablarga bog'liq holda amalga oshiriladi. Gormonal terapiya eng ko'p qo'llaniladigan usul bo'lib, unda östrogen va progesteron preparatlari endometriyumning normal o'sishi va funksiyasini tiklashga yordam beradi. Bu orqali proliferativ va sekretor fazalardagi gistologik o'zgarishlar normallasadi.

Shuningdek, oral kontratseptivlar ham siklni regulyatsiya qilish va gormonal balansni tiklashda qo'llaniladi. Parhez va hayot tarzi o'zgarishlari ham muhim: sog'lom ovqatlanish, stressni kamaytirish va yetarli jismoniy faollik endometriyumning normal rivojlanishiga yordam beradi.

Profilaktika choralari sifatida erta tashxis, muntazam ginekologik tekshiruv va gormonal holatni nazorat qilish tavsiya etiladi. Shu yo'l bilan sikl buzilishining klinik belgilarini kamaytirish va ayol salomatligini saqlash mumkin.

Menstrual sikl buzilishlari yosh ayollarda keng tarqalgan va ularning salomatligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Siklning normal kechishi endometriyumning funktsional va bazal qatlamlarining o'zaro muvozanatiga, shuningdek gormonal regulyatsiyaga bog'liq bo'lgan murakkab gistologik o'zgarishlarga asoslanadi. Endometriyumning proliferativ va sekretor fazalaridagi o'zgarishlar homiladorlikni qo'llab-quvvatlash va bachadon tayyorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Menstrual sikl buzilishlari gormonal disbalanslar, stress, noto'g'ri ovqatlanish, hayot tarzi omillari yoki endometriyum patologiyalari natijasida yuzaga keladi.

Gistologik jihatdan buzilishlar stromal va epitel qatlamlarining yetarlicha rivojlanmasligi, bezlar faoliyatining sustlashishi yoki yallig'lanish belgilarining paydo bo'lishi bilan namoyon bo'ladi. Ushbu mikroskopik o'zgarishlar klinik

simptomlar bilan uyg'unlashadi va diagnostika jarayonida aniqlanadi. Ultrasonografiya, endometriyum biopsiyasi va gormonal tahlillar menstrual sikl buzilishining sabablari va darajasini aniqlashda muhim ahamiyatga ega.

Davolash va profilaktika choralarida gormonal terapiya, oral kontratseptivlar, parhez va hayot tarzi o'zgarishlari asosiy vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, erta tashxis va muntazam ginekologik tekshiruvlar sikl buzilishining davom etishini oldini oladi va ayol salomatligini saqlashda katta rol o'ynaydi.

Xulosa qilib aytganda, menstrual sikl buzilishlarini aniqlash va davolashda gistologik yondashuv muhim ahamiyatga ega. Endometriyumning mikroskopik tuzilishi va gormonal regulyatsiyaning normal kechishi ayol reproduktiv salomatligini ta'minlashda asosiy omildir. Shu sababli, sikl buzilishlarini oldini olish va samarali davolash uchun gistologik tahlil, muntazam tekshiruv va profilaktik choralarga e'tibor qaratish zarur.

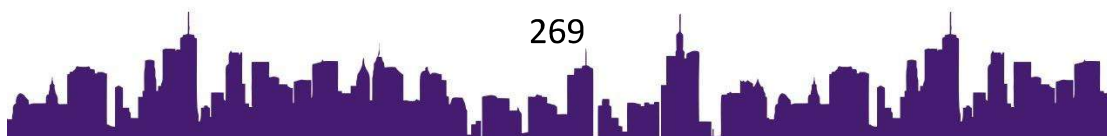
Xulosa:

Menstrual sikl buzilishlari yosh ayollarda keng uchraydi va ularning reproduktiv salomatligiga sezilarli ta'sir qiladi. Siklning normal kechishi endometriyumning gistologik tuzilishi va gormonal regulyatsiyaga bog'liq bo'lib, proliferativ va sekretor fazalardagi o'zgarishlar homiladorlik uchun muhimdir. Buzilishlar gormonal disbalans, stress, noto'g'ri ovqatlanish va endometriyum patologiyalari natijasida yuzaga keladi. Diagnostik usullar – ultrasonografiya, endometriyum biopsiyasi va gormonal tahlillar – buzilish sabablarini aniqlashda yordam beradi.

Davolashda gormonal terapiya, kontratseptivlar va hayot tarzi o'zgarishlari qo'llaniladi. Profilaktika va erta tashxis siklning normal kechishini tiklash va ayol salomatligini saqlashda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan, menstrual sikl buzilishlarini gistologik yondashuv bilan tushunish va davolash reproduktiv sog'liqni ta'minlashda asosiy omil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Akhmedova, L., & Rasulova, M. (2020). Ayol reproduktiv tizimi fiziologiyasi va patologiyasi. Toshkent: Tibbiyot nashriyoti.
2. Bobojonova, S. (2021). Ginekologiya va gistologiya asoslari. Toshkent: Universitet nashriyoti.
3. Islomova, N. (2019). Menstrual sikl va uning buzilishlari. Samarqand: Sog'liqni saqlash nashriyoti.
4. Karimov, D. (2022). Gormonal regulyatsiya va ayol salomatligi. Toshkent: Tibbiyot nashriyoti.
5. Murodova, F. (2018). Endometriyumning gistologik tuzilishi va patologiyasi. Toshkent: Tibbiyot akademiyasi nashriyoti.
6. Tursunov, R. (2021). Ayollarda sikl buzilishlari: diagnostika va davolash. Toshkent: Sog'liqni saqlash nashriyoti.

O'ZBEKISTON: ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOT MASALALARI

